

Nieuw onderzoek naar moordzaak Deventer weduwe

Duizend euro overrekening... De Hoge Raad gaat nieuw onderzoek doen naar bewijsmateriaal in de moord

Herziening Deventer moordzaak in ijskast

door Jan van Nulven... De zaak tegen Ernest L. (49) in 2000 tot twaalf jaar of veroordeling wegens de moord op de

Wolke Lubber
Tijdske Reddings
omgemaats gecast

Geurproef onder de loep

Hoge Raad beziet Deventer moordzaak opnieuw

Van een verdagte... De Hoge Raad gaat de zaak op de Deventer moordzaak opnieuw in de gaten nemen. Het is de eerste keer dat de Hoge Raad de zaak opnieuw in de gaten neemt. Het is de eerste keer dat de Hoge Raad de zaak opnieuw in de gaten neemt.

FAMILIE VERMOORDE DEVENTER WEDUWE TWIJFELT AAN ONSCHULD VEROORDEELDE ADVISEUR

„Ernest L. heeft schijn tegen“

D... De familie van de vermoorde Deventer weduwe twijfelt aan de onschuld van de veroordeelde adviseur Ernest L. Hij wordt beschuldigd van de moord op zijn vrouw in 2000.

Advocaat voert nieuwe verdachte in moord Deventer weduwe ten tonele

Waardekstest moet leiden tot herziening van vonnis van twaalf jaar

Aan de Hoge Raad... De advocaat voert een nieuwe verdachte in de moordzaak van de Deventer weduwe. Het is de eerste keer dat de Hoge Raad de zaak opnieuw in de gaten neemt.

Geurproef Deventer moordzaak moet over

... De Hoge Raad moet beslissen of de geurproef in de moordzaak van de Deventer weduwe voldoende is om de verdachte te veroordelen.

Moord op een rijke weduwe

De Hoge Raad beslist binnenkort of de zaak Ernest L. wordt heropend. L. zit twaalf jaar gevangenisstraf uit wegens de moord op een rijke weduwe. Volgens een grafischontwerper, een rechtspsycholoog en een hoogleraar strafrecht is het bewijs zaak.

... De Hoge Raad beslist binnenkort of de zaak Ernest L. wordt heropend. L. zit twaalf jaar gevangenisstraf uit wegens de moord op een rijke weduwe.

Mogelijk weer dwaling rechters in moordzaak Deventer

... De Hoge Raad beslist binnenkort of de zaak Ernest L. wordt heropend. L. zit twaalf jaar gevangenisstraf uit wegens de moord op een rijke weduwe.

Deventer moordzaak heropend

Twijfel over veroordeling Ernest L. voor doodsteken schatrijke weduwe

Door Rob van 't Hof... De Hoge Raad heeft de zaak van Ernest L. heropend. Het is de eerste keer dat de Hoge Raad de zaak opnieuw in de gaten neemt.

Klusjesman heeft motief én messen

De Hoge Raad beslist... De Hoge Raad beslist binnenkort of de zaak Ernest L. wordt heropend. L. zit twaalf jaar gevangenisstraf uit wegens de moord op een rijke weduwe.

... De Hoge Raad beslist binnenkort of de zaak Ernest L. wordt heropend. L. zit twaalf jaar gevangenisstraf uit wegens de moord op een rijke weduwe.

'wie onschuldig is, hoeft geen balk voor zijn ogen'

De Deventer moordzaak (5)

Alles lijkt onderhand wel gezegd en geschreven over de zaak Ernest L.

Alom spreekt men van een gerechtelijke dwaling. Maar een belangrijke vraag is onbeantwoord gebleven: hoe heeft het zover kunnen komen?

Nieuwe feiten in de Deventer moordzaak.

Medio 1999 verrichtte de recherche IJsselland onderzoek naar de moord op de rijke Deventer weduwe Jaqueline Wittenberg. Het regionaal bijstandsteam stond onder leiding van Jaap Visscher. Nu is Jaap Visscher niet de minste, moet u weten. Vorig jaar schreef het blad Verdacht!, dat onder hoofdredactie staat van misdaadverslaggever Peter R. de Vries, een lovend profiel over de 'Maigret van het oosten'. Visscher zou vermaard zijn om zijn 'creatieve oplossingen' bij het bestrijden van de zware criminaliteit. In 35 jaar trouwe dienst had hij honderden kapitale delicten opgelost.

En ja hoor, de speurneus wist ook dit keer binnen twee maanden met een potentiële dader te komen: de 46-jarige jurist Ernest L. De rechtbank in Zwolle dreigde nog even roet in het eten te gooien door hem vrij te spreken. Maar in december 2000 kon Ernest door het Arnhemse gerechtshof netjes voor twaalf jaar worden opgeborgen in de Penitentiare Inrichting Lelystad – stom toevallig recht tegenover zijn eigen woning. De dekselse Maigret van het oosten had het hem weer gelapt!

Inmiddels zijn we twee jaar verder. De vraag rijst of Jaap Visscher niet iets té creatief te werk is gegaan bij het ontmaskeren van de moordenaar. Het bewijs tegen Ernest L. blijkt flinterdun. Zo dun, dat Ernests advocaat de Hoge Raad heeft verzocht de zaak tegen zijn cliënt te herzien. In december 2002 hoorde de Hoge Raad een getuige-deskundige over een aspect van het bewijs, waarmee de Deventer moordzaak in feite werd heropend. Of het ook tot een herziening komt – het terugverwijzen van de zaak naar een ander gerechtshof – wordt binnenkort duidelijk.

Herzieningen op grond van nieuwe feiten (zogeneten 'nova') komen zelden voor. De afgelopen maanden heeft de zaak Ernest L. dan ook veel aandacht gekregen in de media. Vaak is de vergelijking met de Puttense moordzaak getrokken: de verkrachting van en de moord op Christel Ambrosius. Op zich begrijpelijk. Ook de 'twee van Putten' werden veroordeeld door het gerechtshof in Arnhem, en later door een ander hof vrijgesproken, hoewel ze hun straf er toen al op hadden zitten. Ook in Putten waren het nieuwe inzichten bij een getuige-deskundige over één onderdeel ►

De vorige afleveringen verschenen in HP/De Tijd 32, 38 en 40 (2002) en in nummer 2 van dit jaar.

- ▶ van de bewijsvoering – sommigen zullen zich de discussie over de ‘sleeptheorie’ met het sperma herinneren – waardoor de hele zaak moest worden herzien.

Toch gaat de vergelijking met de Puttense moordzaak in zoverre mank dat de zaak van Ernest L. eigenlijk veel eenduidiger ligt. Ten eerste heeft Ernest L. altijd volgehouden onschuldig te zijn, waar de twee van Putten bekentenissen hadden afgelegd. Ten tweede waren er geen ooggetuigen die Ernest op het tijdstip van de moord in Deventer hadden gezien, terwijl dat in Putten wel het geval was. En ten slotte is er in de Deventer moordzaak een belangrijke andere verdachte, terwijl die in de Puttense moordzaak lijkt te ontbreken. Je kunt op zijn minst zeggen dat de twee van Putten de schijn meer tegen hadden dan Ernest L.

In dit vijfde deel van onze serie proberen we de vraag te beantwoorden waarom de politie het desondanks zo op Ernest L. had voorzien. En waarom de rechters vervolgens niet door het magere politiedossier wisten heen te prikken.

We ontkomen er niet aan nog even summier enkele gegevens op een rijtje te zetten. Op zaterdag 25 september 1999 wordt de zestigjarige rijke weduwe Jaqueline Wittenberg dood in haar woning aan de Zwolseweg in Deventer gevonden. Twee dagen ervoor – op de avond van 23 september – is zij door messteken om het leven gebracht. Niemand heeft die avond iets gezien of gehoord. Er zijn geen sporen van braak. Waarschijnlijk is de dader een bekende van het slachtoffer.

Al snel denkt de recherche aan een financieel motief: tien dagen voor haar dood heeft Jaqueline haar testament ingrijpend laten wijzigen. Vrijwel het gehele vermogen – bijna vier miljoen gulden – gaat naar een nog op te richten Dokter Wittenberg Stichting, die zich moet inzetten voor de hulp aan uitbehandelde psychiatrische patiënten. Dit conform een oude wens van haar overleden echtgenoot, de zenuwarts Willem Wittenberg. Tot uitvoerder van het testament heeft zij haar fiscaal adviseur Ernest L. benoemd, die na haar dood tevens de eerste voorzitter van de stichting zal worden.

Aanvankelijk gaat de aandacht van justitie niet uit naar L., maar naar een aantal andere bekenden van het slachtoffer. Er zijn liefst drie verdachten. Ten eerste Pieter ter Velde, de vorige executeur-testamentair. Aangezien de vrouw en dochter van Ter Velde de voornaamste begunstigen in het oude testament waren, heeft hij, zo meent de recherche, een motief voor de moord. Al het zoete geld vloeit nu immers naar de stichting. Maar Ter Velde heeft een alibi.

Rond deze tijd is de recherche ook gestuit op iemand die zich door zijn gedrag en verklaringen uiterst verdacht maakt. Het is Michael de J., een ex-patiënt van dokter Wittenberg, die wel eens klusjes voor Jaqueline opknapt. Als Michael op de dinsdag nadat het lijk is gevonden – 28 september – op het politiebureau wordt ondervraagd, beweert hij dat hij voor het eerst verneemt van de moord op mevrouw Wittenberg. Maar een vriendin verklaart dat hij al op de zaterdag ervoor over het plaatsen van een rouwadvertentie heeft gesproken. De politie hoort vrienden en bekenden van Michael en ontdekt dat zijn verklaring op meer punten wankel is. Zo kan zijn vriendin hem geen waterdicht alibi verschaffen.

Al snel wordt duidelijk dat Michael de J. niet de beschaafde jongeman is die hij lijkt. Hij is dol op steek- en schietwapens, houdt zich bezig met antiekwandel, en getuigen noemen hem labiel en

Het slachtoffer Jaqueline Wittenberg

agressief. Tijdens een tweede verhoor op 12 oktober worden de duimschroeven aangedraaid. Halverwege dit verhoor lezen de rechercheurs Michael de cautie voor: hij is niet meer verplicht op vragen te antwoorden, omdat hij zichzelf kan belasten. Van getuige is hij verdachte geworden.

Uit alles blijkt dat de politie, die tot op dat moment kundig te werk gaat, Michael als dé mogelijke dader ziet. Er volgt een derde verhoor op 18 oktober. Het lijkt slechts een kwestie van tijd voor hem de handboeien worden omgedaan. Dan stopt plotsklaps het onderzoek.

Ondertussen is ook een andere ex-patiënt van dokter Wittenberg in beeld gekomen: Henk R. Henk werkt bij de politie in Enschede en is een vriend van Michael de J.

Kort na de moord wordt hij voor het eerst gehoord door de recherche IJsselland. Wellicht alleen omdat hij goed bevriend was met de weduwe. Henk zegt dat hij niets met de moord te maken heeft. Maar de verdenking tegen hem rijst als hij tijdens de koffietafel na de begrafenis van mevrouw Wittenberg tegenover de nabestaanden allerlei details over de moord vertelt. Details die niet door justitie naar buiten zijn gebracht. De recherche concludeert dat Henk over daderwetenschap beschikt: informatie die alleen de moordeenaar kan bezitten.

Rond 17 oktober wordt Henk – hij is inmiddels verdachte geworden – voor een tweede keer verhoord. Het zal tevens de laatste keer zijn. Tegen de tijd dat het speurwerk naar Michael de J. wordt stopgezet, eindigt ook het onderzoek naar Henk R.

Een maand later – op 19 november – wordt Ernest L. in voorarrest genomen.

Hoe valt deze miraculeuze wending in het onderzoek te verklaren? Zeker is dat er nog genoeg viel te onderzoeken naar de twee verdachten. Al was het alleen naar de intrigerende verzameling koksmessen van Michael, waarvan inmiddels is gebleken dat één exemplaar naadloos past op de bloedafdruk van een mes op de blouse van het slachtoffer. Een huiszoeking zou wel op z'n plaats zijn geweest. Waarom verlegde de recherche dan toch het spoor naar Ernest L.?

Er zijn twee mogelijke scenario's. Of de recherche kreeg dermate belastende informatie over Ernest L. in handen, dat de informatie die men al tegen Henk R. en Michael de J. had verzameld erbij verbleekte. Of de politie was er om duistere redenen alles aan gelegen Henk en Michael vrij te laten, en in Ernest L. – ten slotte moest iemand voor de brute moord opdraaien – werd de perfecte figuur gevonden om de aandacht af te leiden.

Laten we voorop stellen dat we geen harde bewijzen hebben voor het laatste scenario. We weten niet of er onfrisse zaakjes tussen de recherche IJsselland en de verdachten Michael en Henk hebben gespeeld. Maar er zijn wel aanwijzingen dat leden van het Deventer korps met de twee verdachten banden onderhielden die een goede uitoefening van hun functie in de weg kunnen hebben gestaan.

Ten eerste is daar het voorval – het staat in het politiedossier beschreven – met studente Emilie, een bekende van Michael. Emilie vriendje werkt bij de Deventer politie. Op maandag 27 september vraagt Michael – het is een dag voordat hij voor het eerst wordt verhoord – aan Emilie of zij via haar vriend iets te weten kan komen over de moord op mevrouw Wittenberg. Emilie hoort braaf

haar vriendje uit. Ondanks het feit dat de jongen haar op het hart drukt er met niemand over te praten, lekt ze de informatie door naar Michael. De jonge agent zal enige tijd later de politie verlaten – het is dan inmiddels uit met Emilie.

Ook Henk R. heeft zo zijn contactjes binnen het Deventer korps. Tot 1979 heeft hij daar zelf gewerkt, zo vertelde hij in een gesprek dat HP/De Tijd enige maanden geleden met hem voerde. Volgens Henk moet hier de oorzaak van zijn daderkennis worden gezocht: zijn oude maten, die overigens al wel in de vut zaten, waren niet te beroerd geweest allerlei details over de moord te verklappen. Daarover had hij – stom, stom, stom – op de begrafenis zitten keuvelen, en zo werd hij dus verdacht. Volgens Henk vonden de rechercheurs die hem verhoorden deze uitleg zo plausibel, dat ze hem verder met rust lieten.

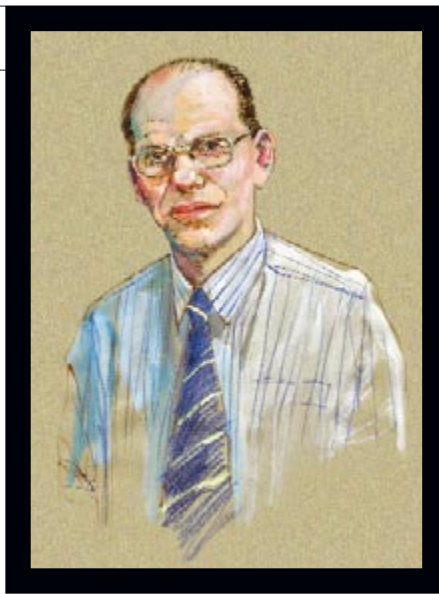
Eerlijk gezegd: wij hadden wat meer moeite met de lezing van Henk. Dat ze bij de Deventer politie niet al te zorgvuldig omgaan met vertrouwelijke informatie in strafzaken, was ons onderhand wel duidelijk geworden. Maar dat vuttende politiemannen naar hartelust in openstaande dossiers kunnen grasduinen, ging onze verbeeldingskracht te boven. Daar kwam bij dat we toevallig wisten dat Henk eerder met een afwijkende verklaring voor zijn daderwetenschap was gekomen. Tegenover anderen had hij verteld dat hij de voor hem zo belastende informatie had verkregen via zijn neef, die in het rechercheteam werkte dat het onderzoek naar de moordzaak deed. Hiermee door ons geconfronteerd, zei Henk echter stellig niet van de detectivewerkzaamheden van zijn neef op de hoogte te zijn geweest. Hoewel de familie R. naar zijn eigen zeggen nogal vaak bij elkaar een bakkie doet.

Al met al kronkelde Henk zo opzichtig om de waarheid heen, dat het ons aannemelijker leek dat hij op een andere manier aan zijn daderwetenschap was gekomen. Niet van zijn vuttende ex-collega's, niet van zijn neef, nee, gewoon van de dader zelf. Wellicht dus van zijn vriend Michael. Maar waarom hadden de rechercheurs dan alles wat Henk zei wél voor zoete koek geslikt? Zijn politieagenten zo goedgelovig? Of moest een agent die in de problemen zat – onder het mom van maten onder elkaar – worden gedekt?

Er is nog één andere mogelijkheid: Henk jokte toen hij ons vertelde dat de rechercheurs zijn uitleg geloofwaardig vonden. Misschien waren ze wel net zo sceptisch als wij. Maar ja, dan valt nog altijd niet te begrijpen waarom het onderzoek naar Henk abrupt werd beëindigd. Wellicht dat de verhoren van Henk meer duidelijkheid hadden kunnen verschaffen. Maar helaas, die zijn door justitie opmerkelijk genoeg nooit aan het dossier toegevoegd.

Aangezien wij de innige contacten tussen de politiemann Henk R. en de belangrijke verdachte Michael de J. nogal ernstig vonden, hadden wij in een eerder stadium de inlichtingendienst van de rijksrecherche op de hoogte gesteld. Eind september vorig jaar hadden we in het Amsterdamse Mercure-hotel een ontmoeting met twee rijksrechercheurs. Ze luisterden met belangstelling naar ons verhaal en keken serieus. We spraken af contact met elkaar te houden.

Korte tijd later konden we hen tippen dat we een interview met Henk en Michael hadden georganiseerd in restaurant De Keizerskroon in Deventer. Misschien konden ze posten of zoiets? Helaas,

Ernest L.

de rijksrechercheurs hadden geen tijd, maar meldden ons wel alles te willen weten over het verloop van het gesprek. Nadien hebben we niets meer van hen vernomen. Wel hebben we inmiddels van een bron binnen de politie begrepen dat de rijksrecherche 'met de zaak in de maag zit'.

Er ligt iets te rotten in de stad Deventer – zoveel is wel duidelijk. Maar zijn al die verknopingen tussen politiemensen en verdachten er ook de oorzaak van geweest dat Ernest L. moest bloeden? Zoals gezegd, daarvoor hebben we geen hard bewijs.

Vooralsnog moeten we er dus van uitgaan dat de recherche IJsselland te goeder trouw was. Er was zulk explosief materiaal gevonden tegen Ernest L. dat men

niet anders kon dan het hele onderzoeksteam in zijn richting dirigeren. Maar ook dit scenario heeft iets onbevredigends. Want wat kan dat materiaal dan zijn geweest? De belangrijkste onderzoeken – die naar het moordwapen en naar Ernest's alibi – vonden pas na zijn aanhouding plaats. We kunnen eigenlijk maar één ding bedenken: het moet iets te maken hebben gehad met het beruchte 'laatste telefoontje'.

Hoe zat het daar ook alweer mee?

Op zaterdag 23 september om half negen 's avonds voert Jacqueline Wittenberg haar laatste telefoongesprek. Kort daarna zou zij zijn vermoord. Het telefoontje is afkomstig van haar fiscaal adviseur, Ernest L. Wanneer Ernest op 27 september door twee agenten op zijn kantoor wordt bezocht – hij is net begonnen met de uitvoering van het testament – vertelt hij dat hij mevrouw Wittenberg die avond vanuit zijn auto heeft gebeld om het belastingvrije bedrag van een donatie door te geven. Op dat moment zou hij zich hebben bevonden op de snelweg A28, ergens tussen Harderwijk en 't Harde. Kennelijk ziet de politie geen aanleiding aan zijn verhaal te twifelen.

Maar dit verandert – en nogal radicaal – wanneer KPN-gegevens beschikbaar komen. Dat gebeurt medio oktober en valt dus inderdaad samen met het tijdstip van de laatste verhoren van Michael en Henk. Uit het KPN-onderzoek blijkt dat het mobiele telefoongesprek is opgevangen door een basisstation in Deventer. Ruim twintig kilometer verwijderd van de snelweg bij 't Harde, vanwaar Ernest zegt te hebben gebeld. Volgens de recherche is het vrijwel onmogelijk dat een mobiel telefoonsignaal over zo'n grote afstand een zendmast kan aanklikken. Kortom, Ernest moet zich om half negen 's avonds 'in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer' hebben bevonden. En daarmee is hij uiterst verdacht. Volgens de politie althans.

We zullen u op deze plaats niet vermoeien met alle technische details over het telecommunicatieverkeer dat die avond plaatsvond. We houden het bij twee constatering. Nieuw onderzoek heeft aangetoond dat het wel degelijk mogelijk is over een afstand van ruim twintig kilometer een zendmast aan te klikken. En er ging werkelijk van alles fout bij de registratie van het bewuste telefoontje. Om 20.36 uur belde Ernest vanuit zijn auto, terwijl het telefoongesprek om 20.25 bij mevrouw Wittenberg in de huiskamer binnenkwam. Een verschil van elf minuten! Terug in de tijd! We schreven het eerder: zoals er in Dallas een *magic bullet* bestaat, zo heeft Deventer zijn *magic call*.

Maar ook al zou Ernest zich die avond in of in de onmiddellijke omgeving van Deventer hebben bevonden, wat dan nog? Waar- ▶

- om werd hij daardoor plotseling tot topverdachte gepromoveerd? Deventer is, voor de liefhebbers, een leuke provinciestad. Misschien wilde Ernest gewoon een ommetje door het oude centrum maken. Zou het dan de (vermeende) leugen zijn geweest die de argwaan heeft gewekt van de recherche? Tja, wie liegt, heeft iets te verbergen – het is geen goed teken. Maar we hebben zelf ervaren dat het duo Michael/Henk ook liegt dat het gedrukt staat. En tegen hen was het onderzoek reeds op gang gebracht. Alleen al vanuit het opzicht van zorgvuldig omgaan met belastingmiddelen zou het toch logischer zijn geweest dit spoor verder te volgen.

Nee, al met al blijft het voor ons een raadsel waarom nu juist dit telefoontje alle alarmbellen bij de politie in werking zette. Maar goed, wij hebben dan ook niet zo'n voortreffelijke staat van dienst als rechercheur Jaap Visscher. De onderzoeksleider zag er kennelijk aanleiding in alle kaarten op Ernest L. te zetten. En vanaf dat moment ging alles mis wat er mis kon gaan: wanhopig werd gezocht naar aanvullend bewijs. Signalen dat de verdachte het niet had gedaan, werden genegeerd.

Want wat had de politie nu eigenlijk verder tegen Ernest L. in te brengen? Bar weinig. We zullen hier niet meer alles herhalen. Kort gezegd: er was geen moordwapen, niemand had Ernest die avond in Deventer gezien en het motief werd met houtje-touwtje-werk in elkaar gezet. Maar hoe konden de rechters dan met dit flinterdunne bewijsmateriaal genoeg nemen? Hadden ze collectief een *off day*? Of speelde er iets anders?

Rechters zijn net mensen. Ze hebben wel eens ruzie met hun vrouw en dan zijn ze minder scherp. Ze zijn gevoelig voor sfeer, laten zich beïnvloeden door de media – maar denken zelf natuurlijk van niet – en hebben zo hun voor- en afkeuren. In wesen verschillen ze maar in één opzicht van andere burgers: ze kunnen goed rechtspreken. Dat is hun vak. Net als elke beroepsgroep kent de rechterlijke macht prutsers en corrupte figuren. Dit laat onverlet dat de meeste magistraten prima hun werk zullen doen. Deskundig, onafhankelijk, onpartijdig

In maart 2000 spreekt de Zwolse rechtbank Ernest L. vrij wegens gebrek aan bewijs. Gezien het hierboven beschrevene lag dat voor de hand. De officier van Justitie, die vijftien jaar had geëist, gaat in hoger beroep. Van zijn advocaat krijgt Ernest te horen dat hij zich geen zorgen hoeft te maken. Het appèl dat het Openbaar Ministerie instelt, wordt door de advocaat gezien als een 'pro forma' actie, hetgeen wel vaker zou gebeuren bij zaken die de rechtsorde ernstig hebben ondermijnd.

Een ernstige miscalculatie, zo blijkt al snel. Op 22 december 2000 veroordeelt het gerechtshof in Arnhem Ernest L. alsnog tot twaalf jaar cel. De raadsheren Kerssemakers, Boerwinkel en Vegter achten het wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte mevrouw Wittenberg in koelen bloede heeft vermoord. Op basis van dezelfde feiten als de rechters in Zwolle tot hun beschikking hadden.

Zou de standplaats Arnhem zo onaantrekkelijk zijn dat hier alleen de echte kneusjes werken? Er zijn wel eens negatieve berichten geweest over de Arnhemse justitie, maar die stammen toch al van jaren terug. Dat de rechters zich hadden laten meeslepen door het enthousiasme van het Openbaar Ministerie ligt ook

Michael de J.

niet voor de hand. Van professionals mag je verwachten dat ze daar koeltjes mee omgaan. Of hadden de rechters zo'n hekel aan Ernest dat ze alle objectiviteit uit het oog verloren?

Uit diverse bronnen valt op te maken dat het optreden van Ernest in de rechtszaal niet goed viel in Arnhem. Hij zou arrogant en driftig zijn overgekomen. Achteraf bezien niet zo verwonderlijk. Gaande de rechtszitting bekwam de verdachte immers het nare gevoel dat hij er alsnog werd ingeluisd. Bovendien had hij een advocaat met weinig ervaring. Ernest voerde zelf het woord en dat maakte op de juristen een betweterige indruk. Kan dat de reden zijn geweest dat de koele blik van de magistraten werd vertroebeld? In principe niet. Tenzij de negatieve beeldvorming rond Ernest al veel langer bestond. Maar ja, waar hadden de raadsheren hun vooroordelen dan vandaan?

Als er ergens haatgevoelens tegen Ernest worden gekoesterd, dan is het onder familie en bekenden van Jacqueline Wittenberg-Willemen. Dat de mogelijke moordenaar van een dierbare niet met grote hartelijkheid tegemoet wordt getreden, is volstrekt begrijpelijk. Maar ook nu er grote twijfels zijn gerezen of Ernest L. de dader is, volharden de nabestaanden in hun wrok. Dit blijkt uit diverse uitlatingen in de media van Kees Willemen – de oudere broer van het slachtoffer – die zich heeft opgeworpen als woordvoerder van de familie.

Ook wij voerden een lang gesprek met Willemen, die enige roem geniet als politiek tekenaar. En ons viel op hoe diep de haat tegen Ernest L. zit. Maar ook hoe irrationeel die is. Willemen noch enig ander familielid kende Ernest voordat deze in beeld kwam als executeur-testamentair. Ernest behoorde niet tot het kringetje van vrienden en kennissen van de weduwe. Hij was een zakelijke relatie. Een buitenstaander. Maar ja, wel een buitenstaander die als stichtingsvoorzitter ineens de baas was geworden over een miljoenenvermogen. En daar lijkt hem nu precies de schoen te wringen.

Iedereen die wel eens in een erfeniskwestie verzeild is geraakt, weet hoe hoog de emoties dan kunnen oplopen. Hele families, waarvan de leden voorheen uitstekend met elkaar overweg konden, zijn erdoor verscheurd. Het ligt blijkbaar in de aard van de mens. Hoe vaker Kees Willemen in de media verkondigt dat zijn bezwaren tegen Ernest 'niets te maken hebben met het geld', hoe minder wij dan ook geneigd zijn dit te geloven. Want wat viel er verder nou helemaal op de executeur-testamentair en stichtingsvoorzitter aan te merken?

Op de dinsdagochtend nadat het lijk is gevonden, hebben Kees Willemen en Pieter ter Velde – de vorige executeur-testamentair – een eerste ontmoeting met Ernest L. Volgens hen stelde Ernest zich buitengewoon hardvochtig op. Op het verzoek enkele stukken uit de nalatenschap voor de familie veilig te stellen, reageerde hij afhoudend. Uiteindelijk moest de familie genoeg nemen met – zoals Willemen het ooit verwoordde – een paar hardhandig van hun lijstjes ontdane foto's. De koele wijze waarop Ernest de begrafenis regelde, stemde tot bitterheid. De executeur-testamentair leek nauwelijks te porren voor het organiseren van een koffietafel.

Maar laten we deze ontmoeting nu eens vanuit het perspectief van Ernest bezien. Voor het eerst van zijn leven ziet hij een fami-

lied en een oude vriend van mevrouw Wittenberg. Over beiden heeft hij nare dingen gehoord. Uit het hele dossier – dus zeker niet alleen uit Ernests verklaring – komt naar voren hoe mevrouw Wittenberg de laatste maanden van haar leven was afgeknopt op de Ter Velde. Ze noemde hen zelfs ‘aasgieren’. Met haar familie was zij al lang gebrouilleerd. Jaqueline nam het haar broer en zus kwalijk dat die naar haar smaak te weinig begrip toonden voor het verdriet dat zij had over het heengaan van haar man. Ook zouden ze te veel belangstelling aan de dag leggen voor haar fortuin.

Tot in de puntjes had Jaqueline haar nalatenschap en uitvaart geregeld. De Willems mochten beslist geen cent krijgen. In feite waren ze nauwelijks welkom op de begrafenis. Misschien is Ernest niet de warmbloedigste persoon ter wereld, maar hij was gebonden aan allerlei strikte opdrachten. Heel de boedel moest per se geveild worden. Zo had Jaqueline dat bepaald.

En dan moeten we niet vergeten dat er een moord was gepleegd. Wie – we praten nog steeds vanuit het perspectief van Ernest – waren er nu eigenlijk verdacht? Degenen die door de testamentwijziging naast de poet grepen natuurlijk. Dat gold dus zowel voor de familie Ter Velde als voor de familie Willems. Daarbij had Ernest ook nog opdracht van justitie gekregen prudent om te gaan met de informatie waarover hij als executeur beschikte – justitie was immers druk bezig met het opsporen van de dader.

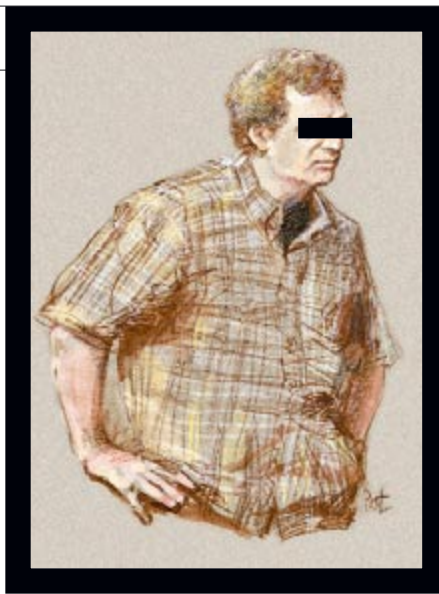
Maar Kees Willems heeft hier blijkbaar geen boodschap aan. Hij blijft – net als andere bekenden van mevrouw Wittenberg – met een beschuldigende vinger richting Ernest wijzen. Onlangs nog in de Volkskrant. Hoe dubieus Ernest had gehandeld, zou nu weer blijken uit de samenstelling van de Dokter Wittenberg Stichting. Daar zat geen enkele medicus in! Maar Ernest had wel degelijk contact gezocht met een psychiater – de afspraak stond al in zijn agenda genoteerd. Alleen werd hij vlak daarvoor gearresteerd.

We moeten concluderen dat de haat ten opzichte van Ernest L. is gebaseerd op emoties. Maar hoe kunnen de emoties van de familie zijn overgebracht op de raadsheren in Arnhem? Welnu, de sleutel ligt vermoedelijk in diezelfde Dokter Wittenberg Stichting.

Ruim drie jaar na de moord op mevrouw Wittenberg lijdt de Dokter Wittenberg Stichting een slapend bestaan. Een opvanghuis voor uitbehandelde psychiatrische patienten is er nog niet. Gezien het belang dat justitie aan een zorgvuldig beheer van het vermogen van mevrouw Wittenberg hechtte – als stichtingsvoorzitter zou Ernest L. volgens justitie de vier miljoen gulden met gemak hebben kunnen stelen – waren we benieuwd naar de samenstelling van het bestuur. Daarbij stuitte we meteen op een verrassing: Pieter ter Velde.

Inderdaad, die was als verdachte van de moord in beeld geweest. Maar Ter Velde had een alibi. Na de arrestatie van Ernest werd hij opnieuw benoemd tot executeur-testamentair. Voor de stichting beheert hij nu de kas. Een medicus is hij overigens niet.

Volgens Ter Velde hoeven we ons geen zorgen te maken: het vermogen van mevrouw Wittenberg is intact. Het staat netjes op allerlei rekeningen en beleggingsfondsen. Een opvanghuis voor patiënten zit er niet in – die twee miljoen euro zou dan wel heel snel zijn opgesoupeerd. Er wordt gekeken naar samenwerkingsprojecten met andere zorginstellingen. Het heeft gewoon alle-

Henk R.

maal wat langer geduurd dan voorzien, zegt de penningmeester.

Stichtingsvoorzitter Sape Braaksma beaamt het verhaal. Hij voegt eraan toe dat de controle goed is geregeld. Zelfs voor kleine uitgaven moet de penningmeester het hele bestuur vooraf om toestemming vragen. Er kan geen eurocent zo maar verdwijnen. Braaksma is de voormalige buurman van Willem en Jaqueline Wittenberg. Hij was directeur van het Sophia-ziekenhuis in Zwolle. Inmiddels is hij gepensioneerd en doet hij hier en daar wat advieswerk.

Hoe zit het met de rest van het vijfkoppige bestuur? Algemeen bestuurslid is mevrouw De Koning-Wittenberg, de schoonzuster van Jaqueline. Voor zover wij weten geen medicus, maar wel actief in

de zorgsector. Dat kan niet van het laatste bestuurslid worden gezegd: secretaris mr. J.B.H. Röben. Die is in het dagelijks leven rechter. Bij het gerechtshof in Arnhem.

Over de bijbaantjes van rechters heeft HP/De Tijd enige tijd geleden een verhaal geschreven. Het lijkt ons in zijn algemeenheid niet verstandig. Rechters moeten de schijn van partijdigheid vermijden. Op zich valt het te prijzen dat Röben zijn nevenfunctie openbaar heeft gemaakt – sommige rechters lappen deze wettelijke verplichting aan hun laars – maar hoe heeft de raadsheer in Arnhem in hemelsnaam deze baan kunnen accepteren? Hij moet toch geweten hebben dat dit wel heel gevoelig ligt.

Wanneer we onze bevindingen aan voorzitter Braaksma voorleggen, schrikt hij zichtbaar. “U moet daar niets achter zoeken,” zegt hij. “Röben is gewoon een prima vent. Ik ken hem van het CDA in Deventer – we zaten samen in de gemeenteraad.” Hij benadrukt dat Röben pas in een laat stadium bij het stichtingsbestuur is gevraagd.

Uit de lijst van nevenfuncties die de rechter openbaar heeft gemaakt, staat dat hij op 1 juli 2002 bestuurslid is geworden. In de registers van de Kamer van Kophandel staat een wat eerdere datum vermeld: 29 november 2001. Nader onderzoek wijst uit dat Röben in de loop van 2001 door Braaksma werd benaderd. Het hof in Arnhem had toen Ernest L. al wel veroordeeld, maar het cassatieberoep bij de Hoge Raad liep nog.

Ligt het niet voor de hand dat Röben in de raadkamer wel eens met zijn collega's bij het hof over de zaak-Ernest L. heeft gesproken? Daarover zal hij toch wel iets gehoord hebben van zijn vriend Braaksma? En zou die hem dan niet hebben verteld wat een schobbejak de verdachte was? Zo koelbloedig en hardvochtig. Kan het niet zo zijn geweest dat de drie raadsheren vervolgens een tikkeltje bevooroordeeld waren toen ze Ernest in het beklagdenbankje zagen zitten?

Volgens Röben, die we afgelopen weekend spraken, zoeken we spijkers op laag water. Hij is geen lid van de strafkamer van het Hof, maar doet fiscale zaken. Van enigerlei contact over de Deventer moordzaak met zijn drie collega's is beslist geen sprake geweest. Trouwens, zo vaak ziet hij die Braaksma nu ook weer niet.

Tja, Röben kan moeilijk iets anders zeggen. Dan zou hij zijn collega's bij het hof wel in een heel lastig parket brengen. Dat het plaatsnemen in de Dokter Wittenberg Stichting achteraf gezien niet zo'n gelukkige stap was, lijkt hij nu wel in te zien. Ten gevolge van de publiciteit over de Deventer moordzaak heeft de rechter zich eind 2002 uit het stichtingsbestuur teruggetrokken. |